

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/upamietnianie-i-identyfikacje/upamietnianie-walk-i-meczenstw/dekomunizacja/zmiany-nazw-ulic/nazwy-ulic/nazwy-do-zmiany/40208,ul-Kulczyńskiego-Stanisława.html>
01.03.2026, 01:40

ul. Kulczyńskiego Stanisława

19.05.2017

W ocenie Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu nazwa powyższa powinna zostać zmieniona jako wypełniająca normę art. 1 Ustawy o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej (Dz.U. RP z 2016 r. poz. 744).

Stanisław Kulczyński (1895-1975) – naukowiec przyrodnik, przed wojną rektor UJK we Lwowie, w czasie wojny przez kilka miesięcy podziemny Okręgowy Delegat Rządu we Lwowie, po wojnie zaangażował się w budowę systemu komunistycznego jako działacz władz centralnych satelickiego wobec partii komunistycznej SD; wysokiego szczebla działacz polityczny państwa komunistycznego, m.in. członek Rady Państwa w PRL; był też rektorem Uniwersytetu i Politechniki we Wrocławiu.

Urodził się 9 maja 1895 r. w Krakowie. Studiował na Wydziale Filozoficznym Uniwersytetu Jagiellońskiego. W 1919 r. obronił doktorat z zakresu botaniki i geologii. W 1923 r. habilitował się na Wydziale Przyrodniczym UJ i objął katedrę systematyki i morfologii na Uniwersytecie Jana Kazimierza we Lwowie. W 1929 r. został kierownikiem badań torfowych przy Biurze Melioracji Polesia. W 1934 r. został dziekanem Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego UJK we Lwowie. Od 1919 r. był współpracownikiem (od 1935 r. członkiem) Komisji Fizjograficznej PAU. W 1935 r. został członkiem korespondentem PAU. W latach 1936-1938 był rektorem UJK we Lwowie. W latach 1938-1939 – działaczem Klubu Demokratycznego we Lwowie. Od 1939 r. był członkiem Stronnictwa Demokratycznego.

W okresie I okupacji sowieckiej (1939-1941) był wykładowcą sowieckiego Uniwersytetu im. Iwana Franki we Lwowie (przemianowany UJK). W 1940 r. był gościem Wszechzwiązkowego Komitetu ds. Nauki ZSRR w Moskwie.

Po zajęciu Lwowa przez Niemców był w tym mieście – przez kilka miesięcy (od stycznia 1942 r. do czerwca 1942 r.) Okręgowym Delegatem Rządu RP we Lwowie. Zajmował się także tajnym nauczaniem studentów. Następnie przeniósł się do Krakowa, gdzie pracował jako rzeczoznawca przy Krakowskiej Izbie Rolniczej i zajmował się tajnym nauczaniem na UJ.

Po zakończeniu wojny oddelegowany przez Ministerstwo Oświaty do Wrocławia. Został tam mianowany przez władze pierwszym rektorem Uniwersytetu i Politechniki we Wrocławiu, pełnił tę funkcję do 1952 r. W 1945 r. został członkiem rzeczywistym PAU, a od 1952 r. – członkiem rzeczywistym PAN.

Kulczyński w okresie powojennym jednoznacznie zaangażował się w działalność polityczną po stronie komunistów, budujących w Polsce system totalitarny. Został aktywnym działaczem ugrupowania zbudowanego w 1944 przy poparciu komunistów pod szyldem Stronnictwa Demokratycznego (SD). Stronnictwo Demokratyczne, nawiązujące do prawdziwego SD sprzed wojny, wznowiło działalność na emigracji.

Krajowe SD od początku było faktycznie jedynie satelicką przybudówką PPR/PZPR, w pełni

realizującą jej program i strategię polityczną. SD jako część składowa komunistycznego tzw. Bloku Demokratycznego stało się ważnym elementem rozgrywki politycznej komunistów, połączonej z działaniami represyjnymi, ukierunkowanej na całkowitą eliminację środowisk niepodległościowych i demokratycznych z życia politycznego. W takiej roli uczestniczyło w budowie totalitarnego systemu komunistycznego.

W epoce dojrzałego stalinizmu SD posłusznie realizowało rolę „pasa transmisyjnego” partii komunistycznej do środowisk inteligenckich i rzemieślniczych, w pełni utożsamiając się z programem i praktyką działania władz komunistycznych. W takiej roli funkcjonowało również w kolejnych dekadach PRL. Weszło także do stworzonych przez komunistów bytów polityczno-propagandowych: Frontu Narodowego (1952-1957), Frontu Jedności Narodu (1957-1983).

Już w 1946 r. Kulczyński został wiceprezesem Tymczasowej Rady Naczelnej SD, następnie wiceprzewodniczącym Rady Naczelnej SD (1946-1954). Był zarazem członkiem Centralnego Komitetu SD od roku 1949 aż do 1969. W latach 1949-1954 łączył tę działalność z funkcją członka Komitetu Politycznego CK SD. W końcu, w latach 1956-1969 stał na czele ugrupowania jako przewodniczący CK SD. Potem, od 1969 r. był honorowym prezesem SD.

Był członkiem Krajowej Rady Narodowej (1944-1947), a następnie w sfałszowanych wyborach w 1947 r. przydzielono mu mandat „posła na Sejm Ustawodawczy” (1947-1952); potem także zasiadał w Sejmie PRL (od 1952 do 1972 r.). W stalinowskim okresie 1952-1956 pełnił funkcję wicemarszałka.

W latach 1956-1969 był w PRL członkiem Rady Państwa i zastępcą przewodniczącego Rady Państwa. Pełnił także inne funkcje, zastrzeżone dla działaczy ściśle realizujących politykę władz komunistycznych: był przewodniczącym Rady Naczelnej Towarzystwa Łączności z Polonią Zagraniczną „Polonia” (1955-1967), przewodniczącym Rady Naczelnej Towarzystwa Rozwoju Ziem Zachodnich (1957-1971). Kulczyński był zarazem wiceprzewodniczącym Ogólnopolskiego Komitetu propagandowej struktury komunistycznej pod nazwą Front Jedności Narodu (1958-1975) oraz przewodniczącym propagandowo-politycznego Ogólnopolskiego Komitetu Pokoju (1958-1973).

Zmarł 12 lipca 1975 r. w Warszawie.

Należy zaznaczyć, że po upadku komunizmu podejmowano próby przedstawiania biografii Kulczyńskiego w sposób ukierunkowany na ukrycie jego politycznego zaangażowania na rzecz komunizmu po wojnie. Na budynkach Uniwersytetu Wrocławskiego odsłonięto ku jego czci tablicę, w której intencjonalnie sprowadzono jego życiorys do działalności przedwojennej i podkreślenia funkcji – jak to określono – „delegata rządu londyńskiego” w czasie wojny, mimo że sprawował ją tylko przez kilka miesięcy. Natomiast okres powojenny sprowadzono do funkcji rektora i „organizacji życia naukowego”: przy całkowitym pominięciu jego wielodekadowego czynnego zaangażowania politycznego w budowę i funkcjonowanie totalitarnego systemu komunistycznego, z najbardziej zbrodniczym okresem stalinizmu włącznie. Nie wspomniano ani o wieloletnim przywództwie w ugrupowaniu satelickim wobec partii komunistycznej, ani nawet o takich funkcjach jak zastępca przewodniczącego Rady Państwa w okresie PRL.

(KLGd, MKKr)